

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Janusz Kowalski

Warszawa, 27 grudnia 2022 r.
Znak sprawy: DRE.łr.058.1.2022

Pan
Prof. Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Stanisława Karczewskiego podczas 54. Posiedzenia Senatu RP w dniu 29 listopada 2022 r., w sprawie działań podejmowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi celem wyeliminowania procederu fałszowania informacji o pochodzeniu owoców, warzyw, i innych produktów rolnych oraz powołania polskiego holdingu spożywczego, informuję co następuje.

Zasady odnoszące się do znakowania owoców i warzyw, w tym umieszczania informacji na temat ich państwa pochodzenia, są objęte przepisami regulującymi jakość handlową owoców i warzyw, zawartymi we Wspólnej Organizacji Rynków Produktów Rolnych. Zgodnie z art. 74 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹ produkty, dla których ustanowiono normy handlowe mogą być wprowadzane do obrotu w Unii tylko jeżeli są zgodne z tymi normami. Dodatkowo zgodnie z art. 76 ww. rozporządzenia produkty sektora owoców i warzyw, które mają być sprzedane konsumentowi jako produkty świeże, mogą być wprowadzane do obrotu tylko, jeżeli mają solidną i właściwą jakość handlową oraz jeżeli wskazano państwo pochodzenia. Normy jakości handlowej dla świeżych owoców i warzyw są określone w załączniku I

¹ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671, z późn. zm.)

do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011². Do wymogów norm handlowych zalicza się również prawidłowe oznakowanie produktu państwem pochodzenia.

Falszowanie informacji o państwie pochodzenia jest naruszeniem ww. przepisów i podlega karze, stosownie do art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu³. Za wprowadzanie do obrotu owoców i warzyw nieodpowiadających wymaganiom jakości handlowej (w tym dotyczących znakowania), grozi kara pieniężna w wysokości do pięciokrotnej wartości korzyści majątkowej uzyskanej lub która mogłaby zostać uzyskana przez wprowadzenie tych artykułów do obrotu, nie niższej jednak niż 500 zł.

Kontrole w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na mocy ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu realizuje Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Są one prowadzone przede wszystkim w oparciu o przepisy ogólne oraz wymagania norm handlowych UE, których treść określono w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 543/2011.

Do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi docierają sygnały, także od producentów, dotyczące fałszowania państwa pochodzenia różnych gatunków świeżych owoców i warzyw m.in. pomidorów, ogórków czy też przetworów np. mrożonych truskawek. Dostrzegając znaczenie tego problemu Ministerstwo występowało do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, która jest organem właściwym w zakresie kontroli jakości handlowej, o zintensyfikowanie prowadzonych kontroli ze szczególnym uwzględnieniem znakowania państwem pochodzenia. Tak było np. w październiku 2022 r. W przypadku podejrzenia fałszowania państwa pochodzenia świeżych ogórków i pomidorów importowanych z krajów trzecich (Białorusi i Rosji) pojawiających się na rynku hurtowym Bronisze. W odpowiedzi, Inspekcja podjęła dodatkowe działania kontrolne na rynku hurtowym Bronisze oraz u wybranych importerów, które w tym konkretnym przypadku nie potwierdziły procederu fałszowania informacji o państwie pochodzenia ww. produktów.

Inspekcja JHARS kontrolując jakość handlową artykułów rolno-spożywczych, każdorazowo sprawdza prawidłowość ich oznakowania, w tym informacje dotyczące

² rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2011 z późn. zm.)

³ (Dz.U. z 2022 r. poz. 2101).

pochodzenia zarówno te obowiązkowe jak i dobrowolne. Weryfikacji podlegają zarówno produkty, dla których istnieje obowiązek wskazywania kraju pochodzenia, tj. świeże owoce i warzywa, miód, mięso i ryby, wino, oliwa z oliwek, mięso sprzedawane bez opakowań oraz ziemniaki bez opakowań jak i w opakowaniach, a także pozostałe środki spożywcze podlegające ogólnym przepisom prawa żywnościowego (tj. rozporządzenie (UE) nr 1160/20111) w zakresie wskazywania kraju pochodzenia oraz pochodzenia składnika podstawowego.

Kontrole produktów pochodzących z krajów trzecich prowadzone są wieloetapowo, zaczynając od sprawdzenia ich na granicy a kończąc na kontroli na etapie sprzedaży detalicznej. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podczas kontroli w sklepach Inspekcja JHARS sprawdza jakość handlową tych wyrobów u producenta (o ile znajduje się on na terenie Polski).

Dodatkowo w roku 2022 realizowano kontrole doraźne w zakresie fałszowania informacji o kraju pochodzenia. Dotyczyły one przede wszystkim świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków. To w przypadku tych produktów proceder fałszowania informacji zgłaszany był do organów IJHARS najczęściej. W lutym 2022 roku przeprowadzono również kontrolę doraźną w zakresie znakowania mięsa sprzedawanego luzem ze szczególnym uwzględnieniem jego pochodzenia.

1. Kontrole prowadzone w 2022 r. (I-III kw.)

Od 1 stycznia do 30 września 2022 r. IJHARS przeprowadziła na rynku krajowym ogółem 6 157 urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz zadań nałożonych innymi przepisami, w tym 4 058 kontroli zrealizowano w trybie planowym, a 1 021 w trybie doraźnym.

Skontrolowano jakoś handlową 1 852 partii różnych gatunków owoców i warzyw oraz 374 partii ziemniaków konsumpcyjnych.

W ww. terminie w ramach kontroli planowych przeprowadzonych na rynku wewnętrznym Inspekcja JHARS skontrolowała ogółem 302 partie artykułów rolno-spożywczych pochodzących z krajów trzecich, w tym 151 partii świeżych owoców i warzyw, o łącznej masie 2,2 t oraz 34 partie ziemniaków, o łącznej masie 1,1 t. W wyniku kontroli kwestionowano m.in.:

- wskazanie błędnego kraju pochodzenia - 10 partii świeżych owoców i warzyw,

- brak pełnej informacji o kraju pochodzenia i/lub wizerunku flagi państwa pochodzenia
 - 9 partii ziemniaków,
- podanie na etykietach znajdujących się bezpośrednio przy ziemniakach dwóch rozbieżnych informacji na temat ich kraju pochodzenia (na jednej wskazano Egipt, na drugiej Polskę) – 1 partia ziemniaków.

Od 1 stycznia do 30 września 2022 r. w ramach granicznej kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych Inspekcja JHARS skontrolowała ogółem 51 803 partii produktów, w tym 1 837 partii świeżych owoców i warzyw, o łącznej masie 28 597 t.

2. Kontrole doraźne realizowane w związku z informacjami o fałszowaniu kraju pochodzenia 2022 r.

Luty 2022 r. – kontrola doraźna w zakresie mięsa wieprzowego i drobiowego w elementach, wprowadzanego do obrotu luzem.

Skontrolowano: 16 sklepów

Nieprawidłowości w znakowaniu mięsa stwierdzono w: 8 sklepach

Liczba skontrolowanych partii w zakresie znakowania: 179

Liczba partii zakwestionowanych z uwagi na znakowanie: 82

Nieprawidłowości w znakowaniu m. in.:

- brak wskazania państwa lub miejsca pochodzenia wraz z grafiką przedstawiającą flagę,
 - państwa pochodzenia,
 - brak grafiki przedstawiającej flagę państwa pochodzenia,
 - niewłaściwa deklaracja pochodzenia, np. podano informację „kraj pochodzenia: Hiszpania” dla mięsa pochodzącego z Polski, wskazano „Miejsce chowu: Węgry, Miejsce uboju: Węgry” wraz z flagą Węgier na mięsie pochodzącym z chowu i uboju w Polsce, podano informację „Kraj pochodzenia: Polska”, podczas gdy na etykiecie umieszczonej na opakowaniu zbiorczym zadeklarowano „Miejsce chowu: Belgia, Miejsce uboju: Belgia”,
 - umieszczenie informacji „Produkt polski” dla mięsa pochodzącego z Belgii.

Sankcje: wydano ogółem 10 decyzji administracyjnych na łączną kwotę 15 000 złotych.

II kwartał 2022 r. – kontrola doraźna pomidorów i ogórków importowanych z Rosji i Białorusi w zakresie jakości oraz deklaracji kraju pochodzenia.

Liczba podmiotów objętych kontrolą: 6 (importerzy ogórków i pomidorów oraz hurtownicy).

Skontrolowano: 35 partii pomidorów i ogórków (partie fizyczne oraz partie zbyte w zakresie dokumentacji).

Zakwestionowano: 32 partie

Główne nieprawidłowości:

- partie ogórków szklarniowych nie były oznakowane (3 partie),
- większość dokumentów sprzedaży (faktury VAT i dokument WZ) nie zawierały informacji o kraju pochodzenia ogórków lub podano ją w sposób nieprawidłowy poprzez zapis „Kraj Poch. Rosja/Białoruś”,
- w fakturach sprzedaży podawano niezgodne z prawdą dane w zakresie państwa pochodzenia, wskazano Polska pomimo, że w dokumentacji zakupowej kraj pochodzenia widniał jako „Rosja/Białoruś” lub nie był podany,
- całkowity brak oznakowania opakowań (9 partii).

W toku tej kontroli potwierdzono fakt fałszowania informacji o kraju pochodzenia w kontrolowanej dokumentacji (nie w oznakowaniu).

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- wszczęto 5 postępowań w sprawie wymierzenia kary pieniężnej z art. 40a ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu,
- wszczęto 6 postępowań administracyjnych z art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu,
- wszczęto 1 postępowanie administracyjne z art. 40a ust. 1 pkt 4 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

II kwartał 2022 r. – kontrola doraźna znakowania krajem pochodzenia i jakości handlowej świeżych truskawek.

Liczba podmiotów objętych kontrolą: 20 targowisk i 21 sklepów detalicznych.

Skontrolowano: 67 partii truskawek.

Zakwestionowano: 26 partii truskawek.

Główne nieprawidłowości:

- 23 partie truskawek nie posiadały informacji o klasie jakości,
- 8 partii truskawek nie posiadało informacji o kraju pochodzenia,
- 1 partia truskawek o masie 36 kg pochodząca z Hiszpanii była sprzedawana jako truskawka Polska (brak oznakowania, informacja ustna na targowisku).

W kwestionowanych partiach stwierdzano jedną lub dwie z ww. nieprawidłowości.

W przypadku stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości wszczęto 13 postępowań administracyjnych z art. 40a ust.1 pkt 3 ustawy z 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu celem wymierzenia kary pieniężnej.

Należy podkreślić, że dla pomiotu sprzedającego nieoznakowane truskawki pochodzące z Hiszpanii (z deklaracją usną o tym, że są to truskawki krajowe) wydano karę pieniężną w wysokości 3000 zł.

III kwartał 2022 r.- kontrola doraźna w zakresie jakości handlowej owoców borówki amerykańskiej (podejrzenia fałszowania kraju pochodzenia).

Liczba podmiotów objętych kontrolą: 22 podmioty (producenci i grupy producenckie, centra dystrybucyjne, rynki hurtowe, hurtownie).

Nieprawidłowości stwierdzono w : 6 hurtowniach.

Skontrolowano: 31 partii borówki amerykańskiej o masie 6896,7 kg.

Zakwestionowano: 10 partii borówki amerykańskiej o masie 358 kg.

Główne nieprawidłowości:

- 5 partii nie posiadało informacji o nazwie i adresie pakującego lub wysyłającego,
- 4 partie nie posiadały informacji o kraju pochodzenia w pobliżu produktu,
- 2 partie nie posiadały na opakowaniu informacji o kraju pochodzenia i masie netto,
- 1 partia posiadała umieszczone informacje w sposób nieczytelny,
- 1 partia była całkowicie nieoznakowana.

W kwestionowanych partiach stwierdzano jedną, dwie z ww. nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono fałszowania informacji o kraju pochodzenia.

W przypadku stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości wszczęto 4 postępowania administracyjne z art. 40a ust.1 pkt 3 ustawy z 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu celem wymierzenia kary pieniężnej.

III kwartał 2022 r. – kontrola doraźna w zakresie importowanych ogórków (podejrzenia fałszowania kraju pochodzenia).

Liczba podmiotów objętych kontrolą: 50 (producenci i grupy producentów, centra dystrybucji, rynki hurtowe, hurtownie).

Skontrolowano: 62 partie ogórków o łącznej masie 14 312,4 kg.

Zakwestionowano: 18 partii ogórków o łącznej masie 4 985 kg.

Główne nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowego lub niepełnego oznakowania:

- 9 partii było całkowicie nieoznakowanych,
- 4 partie nie posiadały informacji o kraju pochodzenia w pobliżu produktu,
- 4 partie posiadały na wywieszce lub na opakowaniu podaną klasę jakości. Ogórki objęte są wymaganiami ogólnej normy handlowej, dla której nie obowiązuje klasyfikacja,
- 1 partia posiadała niepełne informacje o nazwie i adresie pakującego lub wysyłającego,
- 1 partia w dokumentach (fakturach) nie zawierała informacji o kraju pochodzenia.

W kwestionowanych partiach stwierdzano jedną lub dwie z ww. nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono fałszowania informacji o kraju pochodzenia.

Wszczęto 14 postępowań administracyjnych oraz wydano 3 decyzje nakładające karę pieniężną na łączną kwotę 6 000 zł z art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu.

Należy podkreślić jak duże znaczenie odgrywa świadomość i zachowania uczestników rynku w zakresie prawidłowego znakowania świeżych owoców i warzyw. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje dyskusję w tym temacie z przedstawicielami sektora owoców i warzyw np. podczas posiedzeń Zespołu do spraw stabilizacji i wsparcia rynku owoców i warzyw Porozumienia Rolniczego.

Odnosząc się do planu budowy polskiego holdingu spożywczego, informuję, że Krajowa Grupa Spożywcza S.A. została utworzona 28 kwietnia 2022 r. Przedsiębiorstwo to

powstało w wyniku konsolidacji spółek z branży rolno-spożywczej należących do Skarbu Państwa, w oparciu o potencjał i aktywa Krajowej Spółki Cukrowej S.A. Spółka jest nadzorowana przez Ministra Aktywów Państwowych.

Z wyrazami szacunku

Janusz Kowalski

/podpisano elektronicznie/

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:
www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych